

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt IV. An visio intuitiva Dei poßit viatori communicari absque eo, quòd
ejus anima abstrahatur à sensibus?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

videatur se pra abundantia voluptatis rumpendos instar vasis absque fibraculo multo pleni.

Nec mirum hoc videti debet; nam aliquando non paucis & præ magnitudine divini amoris & voluptatis animam à corpore separati contingit, ut nos plenius diximus supra ex Henrico Harphio, & aliis. Cùm enim dñinus amor animam ita vulnerare soleat, ex quo vulnere alias suavissimo cor ita soler aperiri, ut aliquando invalecentे illo amoris impetu felicissimam amandis mortem incurant, ut egregie Harphius lib. 3. c. 12. de vulnera hoc suavissimo agens causam hujus mortis felicissimam assignat, dicens: *Mox tuto affectu hian-*

Cordis at- tibus arterie cor se dilatat & expandit, ac omnes aperio & nimis vires ad paciu & charitatis vinclinium tuto se fauciatio, desiderio preparant & ornant. Hac autem invitatio est quædam aeterni solis illuminatio, quod ipsum contant & delectationis gaudio tam patulum reddens, ut nulla queat humanam virtutem recludi, & ideo cor intrinsecus vulneratur, & amoris lesionem patitur, &c.

Tertio. Q. ia, ut cap. 14. prime diffut. probavimus maximè ex divo Anselmo aliquip Partibus, sanctis. Virgo MARIA tempore passionis Christi præ nimio compassionis affectu tantum passa est, ut si tunc à DEO non fuisset mirabiliter confortata, præ doloris magnitudine atque vehementia exuncta fuisset. Cùm ergo superabundantia jucunditatis suavissimæ ex divina visione & fruptione tanta sit, ut quasi in infinitum excedat omnes alios dolores, sive divinas tam amoris quam jucunditatis affectiones, non mirum, si fortior sit atque efficacius hæc visio divinæ essentie ad causandam mortem, quam omnes alias, etiam divinæ visitationes sive affectiones.

Restat igitur dicendum, hominem egere divina conformatio ad hoc, quod in via positæ divinam intueri essentiam. Dices, in quo consistit ista conformatio divina? Respondeo primò, in hoc, quod Deus nostram exiguum capacitem dilatet ac exrendat, ac to: um hominem confortet apertum: q: vedat, ut altissimæ divinæ essentie visione sustinere commodè possit. Quod Deus sui claram manifestationem nostræ imbecillitatì ita attenueret, ut homo mortalis possit eam ferre. Hęc verò attemperatio tunc à Deo fieri, cum remanente divina visionis substantia, alia excedentia nempe intentionis & similia remittantur.

Assertio 4. Divi PAULI anima, dum ad divinæ essentiae rapetur visionem, nulla ratione fuit à corpore separata. Hanc sententiam aperi: teneat Divus Thomas in hac quest. artic. 5. ea rationes quia ad videndum divinam essentiam non erat necessarium, quod anima à corpore separaretur, sed tantum per rapitum intellectus Pauli omnino abstraheretur à phantasmatibus, & abducere ura sensibus.

Et confirmatur ex D. vo Augustino Epistola 112. cap. 13. ad Paulinam: *Non incredibile est, inquit sic quibusdam Sanctis nondum vita defunctis, ut sepelientia cadaver remanentes, etiam istam excellenti am revelationis illi fuisse concessam, ut scilicet riderent DEUM per essentiam.* Non ergo fuit necessarium, ut in rapitu Pauli anima ejus totaliter separaretur à corpore.

Nota ramen, quod adhuc contraria sententia videatur probabilis, nemp quod anima Pauli à corpore fuit separata quia vetere ipse Paulus simpliciter ignoravit, an anima ejus fuerit corpori coniuncta vel separata. Quare D. Augustinus lib. 12. super Genes. ad litteram cap. 3. post multam de-

hac te inquisitionem ita concludit: *Vtrum in corpore, an extra corpus, dubit. at Apostolus. Vnde illo dubitante, quis vestrum certus esse audiat?* Hæc ille. Quod autem posteriores Theologi, ut rectè advertit D. Thomas de veritate, quest. 13. art. 5. aliquid hoc determinant, magis loquuntur de probabilitate quæ ex certitudine; probabilemen est, quod unita remanserit, ut docet ibid. D. Thomas ad primum. Unde infertur non esse ita certum B. Hildegardis revelationem esse, entis, animam Pauli à corpore in raptu fuisse separatum, cùm de ea re dubitent Patres ac Scholastici omnes, imo & ipse Paulus, ut nō ei affi. maximus.

Ad argumenta in oppositum responderetur, ad primum dicimus, quod illa divina sententia, *Non videbit me homo, & vivet.* G. egorius 18. mortalium incorporei interprétatur; nullus DEUM spiritualiter videt, qui mundo carnaliter vivit, qui enim sapienter videt, eo ipso moritur, abs hujus vite delectatio. dicitur, nibus tota mente separatus.

Secundò responderetur cum D. Augustino dicitur Epistola 112. cap. 12. *Non videbit me homo, & vivet.* Id est, in hac vita mortalii honori, nisi a sensibus operatione rapitur, DEUM non videbit. Hanc Augustini expositionem passim amplectitur dñi Thomas & Anselmus, alique Patres in la verba 2. Corinth 12. *Raptus usque ad tertium celum, &c.*

Ad alia argumenta contra dñi Pauli raptum facta ad primum responderetur, quod vires animalia vegetabilis non operantur ex intentione animæ, sed per modum nature, unde nec ratione nec voluntati obediunt, unde non requirunt ut ad raptum ejus abstractio, ut latius supra in anno actionibus ad articulum, ex mente dñi Thomas diximus.

Ad secundum responderetur, ut quod potest animæ virtus & natura non elevatur supra modum convenientem ejus essentiae, virtus tamen divina potest alius ad superna elevari.

C A P V T IV.

An visio intuitiva DEI posuit viatori comunicari absque eo, quod eus anima abstrahatur a sensibus?

Hujus temporis gravissimi Authores pro certitudine habent & existimant non esse necessarium in visione divinæ essentiae, animam à sensibus aphantasmatibus abstrahi, quod probat naturam. Primo, Exemplio Christi Domini, qui continuè DEI visione fruebatur, cùm tamen in eo non fieret abstractio ab exterioribus sensibus. Ergo intellectus fieri potest in DEUM sine eo, quod à sensibus abstrahatur. Secundo, Eadem est natura hominis in statu visus, & post resurrectionem; sed post communem resurrectionem Sancti videbunt mente DEUM per essentiam, sine eo, quod à sensibus fiat aliqua abstractio, ergo & in viatoriibus idem erit possibile. Tertio, Quia visio divinæ essentiae suæ naturæ, neque indiget separatione animæ à corpore, neque alienatione à sensibus; ratio est, quia lumen gloriae est principium operandi superioris ordinis, & elevat intellectum hominis ad opem, et omnino spiritualiter, & independenter à phantasmis; quia visio divinæ essentiae, nec potest ducere originem à phantasmis, nec phantasma potest cooperari illi visioni. Ergo visio beatifica per se nō impedit ut in interiori neque exteriori sensuum, ac proximam libera manebit anima ad tuncmodi suo corpore videndo DEUM ac si non videret. Quartio, Quia Christus Dñs utendo sci-

Via infra, non convertebatur ad phantasmata, & sensibus externis liberè trebat, ergo à fortiori in scientia beata viatori communicata non erit opus uti sensibus.

Et consimilatur, quia in Christo nullum aliud videatur intervenire miraculum præter fulgurionem gloriae corporis, illo autem positio naturali modo potuit Christus attendere & uti sensibus.

Quintus. Quia visio beatifica non impedit naturales operationes animæ, etiam ipsius intellectus, ut in Angelis constat, & in anima Christi, aliique Beatis, ergo nec impedit operationes sensibus in corpore mortali, quia eadem ratio in illis est operationibus, & in corpore mortali non est specielementum, quoad sensuum actiones.

Sexto. Illa visus non sit per naturalem virtutem animæ, sed per lumen glorie concurrente anima per virtutem obedientiam, ergo naturalis ejus virtus semper manet expedita, non obstante visione divina, ut possit exercere suas naturales actiones.

Pro resolutione hujus difficultatis nota cum dovo Thoma *hic articulo 3. ad 2.* & alibi sapientia duplex, alia simpliciter sive habitualiter, que inducit redundantiam gloriae in corpus, qualis est post resurrectionem, & nunc etiam omnes beati dicuntur, simpliciter & habitualiter Beatis, quia permanentes frumenta gloriae, quamvis nulla fiat redundantia gloriae ad corpus, qualis fuit in Paulo, Moyse, & aliis, si qui sunt, quibus in via divina essentia manifestatio contingit, eodem quoque modo philosophandum est d. lamiae gloriae.

Prima assertio. Visio DEI habitualis non inducit abstractionem à sensibus in gloria. Probatur prius, quia in gloria omnes potentiae sunt perfectissimae in Beatis, ut egregie docet D. Thomas in 4. distinct. 44. quest. 2. artic. 3. ad 4. Quare operatio animæ circa unum objectum etiam intentio exercebitur sine eo, quod ab alia impediatur, & confirmatur, quia ideo in via una potentia impeditur in suo actu, quando alia vehementer operatur, quia una potentia de se non sufficit ad tam intensam operationem, nisi ei subveniatur per id quod erat aliis potentias influendum ab anima, quae est principium vita. Hoc autem in gloria non inventur, quia in Sanctis erunt omnes potentiae perfectissimæ & qualibet potentia intensè operari sine eo quod ab alia impediatur.

Sed dices, unde provenit, quod potentia hominis videns DEUM habitualiter sint perfectissimæ, in via tamen licet DEUM video, maneat in sua imperfectione? Respondetur primo hoc provenire ex divina dispositione sic præordinante. Secundum dicitur, quod hoc originem habet ex maiori capacitate animæ, nam anima habitualiter videntis Deum habet quasi infinitam capacitationem, ex qua procedit, quod in intentio animæ non remittatur, etiam in plures potentias dividatur; sicut si una gatta aquæ infundatur in mille vini amphoras, in via vero visio DEI etiam anima aliquantulum capacitationem dilatet ac extenda, tamè hæc dilatatio non sufficit, ut auferat nostræ naturæ imbecillitatem, & limitatam capacitationem, ex qua consequitur, quod intentio animæ pluribus intenta operationibus remissitur ad singulas. Probatur secundum assertio nostra, quia Beati simpliciter vident in Deo rationes eorum omnium, quae ab eis agentur vel cognoscuntur, et ideo possunt optimè sensibus attendere & divine visioni in cuncto.

Thom. à Iesu Oper. Tom. II.

Affterio 2. Divina visio viatori per modum transiens communicata omnino inducit abstractionem à sensibus. Hanc assertiōem probat D. Thomas in disputatis de veritate articulo 3. hac ratione.

Quia communis est omnibus animæ potentias, quod quando una potentia in suo actu intenditur, alia vel debilitatur in suo actu, vel exerto abstrahitur, sicut patet in illo, in quo operatio visus forrissime intenditur, quod auditus ejus non percipit ea, quæ dicuntur, nisi forte sua vehementia ad se trahant sensum audiendi. Coiustatio est, quia ad actum cuiuslibet cognoscitivæ potentiae requiritur intentio, ut probat Augustinus in lib. de Trinitate, Intentio autem unius non potest fieri ad multa simul, nisi forte illa malitia hoc modo sint ad invicem ordinata, ut accipiatur, quasi unum sint; nec alius motus, vel operationis possunt esse duo termini non ad invicem ordinati, unde cum sit una anima, in qua omnes cognoscitivæ potentiae fundantur, unus & eiusdem intentio requiritur ad omnium potentiarum cognoscitivarum actus, & ideo cum totaliter anima intendat ad actum unius potentiae, abstrahitur homo ab actu alterius potentiae, ad hoc autem quod intellectus elevertur ad videndum divinam essentiam operatur, quod tota intentio in hanc visionem colligatur, cum hoc sit vehementissimum intelligibile ad quod intellectus pertingere non potest, nisi roto conamine illud intendat, & ideo oportet, quod quando mens ad divinam visionem elevatur, quod omnino fiat abstractione à corporis sensibus.

Secundum ex eo probari potest, quia etiamsi intentio animæ nostræ non esset in via ita finita & delimitata, ut nulla ratione possit dividere simul in variis operationes, visio DEI ex parte objecti ex natura sua ita est efficax, ut apta nata sit intellectum & voluntatem adeo vehementer ad se trahere, ut omnino eorum operationes ad se trahat atque absente, ac ab omnibus sensibilibus abstrahatur.

Ad primum argumentum respondeatur cum D. Solvyn Thoma dicit, artic. 3. de veritate in solutione ad tert. tert. argumentum, quod Christus ex eo, quod erat DEUS & mensa homo, habebat plenariam potestatem super omnes prioris partes animæ suæ, & super corpus; unde ex sententia virtute Deitatis secundum quod nostra reparacioni competebat, permittebat unicuique potentiarum animæ agere id, quod est ei proprium, ut dicitur Damiani. Et si non erat necessarium in ipso, neque quod fieret redundantia ex una potentia in aliam neque quod una potentia a suo actu abstrahatur per vehementiam actus alterius. Unde per hoc, quod intellectus ejus videbat Deum, non oportebat aliquam abstractionem à corporeis sensibus fieri. Secus autem est in aliis hominibus, in quibus est quedam colligantia potentiarum animæ ad invicem, sequitur de necessitate, quod fiat redundantia vel impedimentum ex una potentia in aliam.

Ad secundum etiam respondetur cum D. Thomas in hac quest. artic. 4. ad primum, quod post refutationem in Beatis DEI essentiam videlicet fieri redundantia ab intellectu ad inferiores vites, & usque ad corpus; unde secundum ipsam regulam divinae visionis anima intendetphantasmibus, & sensibiliibus. Talis autem redundantia non sit in his, qui capiuntur sicut dictum est, & ideo non est similis ratio. Ita D. Thomas. Circa quam solutionem optimè advertunt Conimbricenses libro 3. de anima, questione 8. articulo 3. hoc provenire in gloria habituali non quod ea contemplatio ceteris eminentior non sit, nec

Quid intelligatur nomine tertii cœli, & quid nomine paradiſi, in quem PAU-
LVS raptus fuit?

nec quod mens in eam non feratur conatus multo
vehementiori, sed quia in divino lumine ita collu-
stratus Beatorum mens, ut utrumq; ob i eque,
hoc enim præequat regula in divina visione, à
DEO p. a scripta, ut possit anima simul divinæ vi-
sionis, & exercitus sensibus attendere.

Respondeatur secundo cum eodem D. Thoma
ex 4. distin. 44. que st. 2. art. 3. ad 4. ubi sic loqui-
tur: quod ideo una potestia in via impeditur in
suo acto, quando alia vehementer operatur, quia
una potestia de se non sufficit ad tam intensam
operacionem, nisi ei subveniat per id, quod erat
alii potestis influendum, à principio viræ, & quia
in Sanctis erunt omnes potestis perfectissimæ,
una potestis intense operari, ita quod ex hoc nul-
lum impedimentum præstabitur actioni alterius
potestis, sicut in Christo fuit. Hæc D. Thomas.
Vide & alias duas solutiones D. Thomas, alteram
in eadem solutione ad 4., alteram in disputatione
ubi supra ad 1.

Ad tertium responderetur, quod lumen gloriae a
anima, videnti DEUM in via communica, um ad
modum recipiens animæ recipitur. Quare quem-
admodum in homini via oratione non causat redundan-
tiam gloriae in corpore, illa non afferit ab ea
modum operandi finitum & limitatum, nempe
quod dum anima uni operationi intense incum-
bit in aliis aliæ um potestiarum actionibus remit-
tatur. Hoc enim per se est status viatoris, proprietas
suum imperfectionem. Unde cum venierit, quod
perfectum est, evanescatur, quod ex parte est, ac
in illo perfecto statu, quem speramus, potestis e-
runt perfectissimæ, & in suis divinis operationibus
ad invicem independentes.

Ad quartum respondet. verum esse Christum
scientie infusa intendentem, non convertit ad
phantasmata, neque abstrahit sensibus; quia per
utram scientiam non videbat divinam essentiam,
qua est apia est in via oribus ita partem superiorum
ad se rapere, ut erno omnino a sensibus divellat.
Respondeatur secundò, in Christo hoc esse pecu-
lia, et ad primum diximus; quod potentia nulla
ratione se invicem impedianter.

Ad confirmationem responderetur, non esse ver-
rum, quod post illo miraculo potuerit Christus
naturali modo visione divine attendere, & uti
sensibus: nam requiritur ulterius dispensatio divi-
na impediens naturalem redondantiam in entio-
nis intellectus in vicis sensuibus.

Ad quintum responderetur, nullam esse conse-
quentiam, quia non valer argumentum ab his,
qua in illo statu contingunt operationes ad eas,
qua ab homine in via sunt; quia in illo statu Bea-
ti sunt simpliciter Beati ac in statu perfectissimo
secundum regulam à DEO præscriptam consti-
tuunt: in via vero tantum est beatitudine secundum
quid, ac in multis valde dissimilis ab ea, qua sim-
pliciter beatus noncupatur. Quare non est
bona consequentia ab una ad aliam.

Ad sextum responderetur, quod simul cum lu-
mine gloriae concorrit etiam virtus animæ natu-
ralis ad visionem, cum si actio vitalis, &
qua in via summo conatus fetur in ob-
jectum, ideo sequitur abstra-
ctio a sensibus.

Pro majori claritate & intelligentia hujus vi-
sionis D. Pauli primum explicabimus, quo
tempore Paulus fuerit ad divina raptus. Ceterum
est ante omnia, ut ipse Epistol. 2. ad Corinth. refert,
ante annos quatuordecim, à tempore eiusdem,
quo haec Epistola scripsit. Nec temet' d'vus
Paulus tempus præfinivit; tunc, ut in intelligenti
Corinthi Paulum non fuisset novitum in episcopis
di raptibus & visionibus (sepe enim Paulo similis
raptus conigerunt: nam Att. 22. raptus est in tem-
plo, dum oraret. Plures eam revelatae iones acce-
pit de fidei mysteriis, & de locis ad quæ prædicar-
tur venire debebant) cum, ut intelligemus, q. od
qui per quatuordecim annos eas visiones retinuer-
erit, non absque necessaria eas modo propalaver-
it. Quod quidem ideo fecit propter impostoram
& improbatorem Pleudo, apostolorum. Num
rus autem annorum à Paulo assignatus, cogitos
indagare, quo tempore Paolo haec divina revela-
tio conigerit. Alienam existimat in initio sue
conversionis; a ita vero in ipso prædicationis dis-
cursu 5. annis specia in circa decimum a conversio-
nem annum, hanc visionem à DEO accepisse.
Divus autem Thomas in hunc loco in Pauli, in
eam sententiam magis probabilitate inclinat, his
visiones Paulum habuisse milio tempore, q. o post
prostrationem suam à Domino manu. Damasci
non videns neque manducans, neque be-
bens, quia quidem sententia magis mihi proba-
tur.

De tempore, quo Paulus fuit ad divina ra-
ptus probabiliter certi, restat, ut inquiramus, an
raptus in tertium cœlum, & raptus in paradisum
sit unus & idem, an vero diversi: nam D. PAU-
LUS videretur duos & diversos raptus suis verbis
significasse, semel quidem illis verbis: *Scio hominem*
in Christo ante annos quatuordecim, &c. Raptum hu-
iusmodi usque ad tertium cœlum, in paradisum.

In primis d'vus Epiphanius heresi 64. contra O-
rigenistas, ubi ita inquit: *Novi enim loquens de Pa-
ulio, huiusmodi: hominem raptum usque ad tertium cœ-
lum, & novitatem hominem, sive in corpore, sive sine p. ad
corpo DEVS novit, quod raptus est in paradisum.* *Cetera
duas revelationes magnas se viduisse indicat, cum bi- cœlum, &
assumptus sit evidenter, semel quidem usque ad tertium cœlum
in Christo ante annos quatuordecim, &c.* Raptum hu-
iusmodi usque ad tertium cœlum, in paradisum.

Theophylactus hoc loco ait: è tertio cœlo
rursum raptus est in paradisum. Raptus est ergo,
ut ne in hoc quidem reliquis Apostoli, qui Chri-
sto convixerunt, sit inferior.

Addo Oecumenium, qui in illud sive in corpore
scribit dictum illud sive in corpore, nescio, sive extra
corpus, nescio. Secundo reperit non ita, ut quis pu-
ta e possit battalogum esse, & superflue de codem
raptu utrumque dicere, sed illud quidem de ta-
piu ad cœlos, hoc autem tursum de raptu ad pa-
radisum.

Elias Cretenis in 2. orat. Nazianzeni de Theo-
logia explicando tertium cœlum, ait: Aerem pri-
mum esse cœlum, de quo volucres cœli, & de ro-
re cœli & pinguedine terræ; & iterum, qui operit
terram.

Thes. IESU
Opus Spiritu
T. II
Q. 1